

Gemeenteraad van Hengelo
Postbus 18
7550AA Hengelo

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp	Zaaknummer	Uw kenmerk	Datum
Vorbereiding politieke markt IHP onderwijs	3516140		25 november 2022

Geachte raadsleden,

Afgelopen oktober (raadsbrief, 3485477) heeft u het verzoek om een politieke markt te organiseren over de scenario's van het IHP ontvangen. De scenario's zijn gekoppeld aan een kwaliteitskader dat eerder door het college is vastgesteld. Eerder heeft u in mei 2022 een update ([3419284](#)) ontvangen waarin ook het kwaliteitskader is toegelicht. Dit kwaliteitskader is gekoppeld aan de scenario's van het IHP. Via deze brief informeren wij u over de bijeenkomst met het college en het voorstel voor de inhoud van de politieke markt.

Terugkoppeling college

De eerdergenoemde scenario's van het IHP zijn op 8 november besproken tijdens een themabijeenkomst van het college. Het college vindt het van groot belang dat de gemeenteraad eerst breed wordt meegenomen in de ontwikkelingen en de opgaves van onderwijshuisvesting alvorens er een voorkeur uitgesproken kan worden voor één van de scenario's van het IHP.

Onderwijshuisvesting is een beleidsterrein waarbij ook op landelijk niveau veel speelt. Er is bijvoorbeeld recent een landelijk manifest aangeboden aan de minister van Onderwijs door onder andere de po-raad, vo-raad en bouwend Nederland, waarin het kabinet werd opgeroepen te investeren in onderwijshuisvesting. Vorige week kwam naar buiten dat 50 procent van de schoolgebouwen in Nederland niet voldoet aan de kwaliteitseisen.

Ook in Hengelo is de opgave groot. 60 procent van de gebouwen is ouder dan 40 jaar. Dit betekent dat er meerdere grote huisvestingsvraagstukken op de gemeente en schoolbesturen afkomen de komende jaren. Een IHP is een middel om samen met de schoolbesturen een visie te formuleren op de opgaves en de ontwikkelingen die op ons afkomen en gezamenlijk tot een toekomstbestendig plan te komen.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres
Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

Voorstel proces

In de bijlage vindt u het voorstel voor de presentatie. Graag zouden we een vertegenwoordiging van onderwijs aan het woord laten zodat zij kunnen toelichten wat voor hen de voor- en nadelen van elk scenario zijn. Tijdens deze eerste beeldvormende politieke markt willen we graag stilstaan bij de ambities van raad op het vlak van onderwijshuisvesting. Afhankelijk van de wensen de raad, is het voorstel om daarna nog een beeldvormende politieke markt te organiseren waarin uitgebreider bij de scenario's wordt stilgestaan en de raad wordt gevraagd om een voorkeur voor een van de scenario's uit te spreken. Dit scenario vormt de basis voor een uitgewerkt IHP dat tijdens een oordeelsvormende politieke markt besproken wordt. Hierna volgt besluitvorming over het IHP in een raadsvergadering.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris,

de burgemeester,

De heer J. Eshuis

De heer S.W.J.G Schelberg

Bijlagen: Voorstel presentatie politieke markt

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres

Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

Telefoonnummer

14-074

ICS

ADVISEURS

Gemeente
Hengelo

IHP Hengelo

Integraal Huisvestingsplan onderwijs

Opdrachtgever

Gemeente Hengelo

Referentienummer

2210178

Datum

6 december 2022

Samenstelling

Remco Bresser

Timon Bulten

Goede onderwijshuisvesting, samen verantwoordelijk

Wet

Gemeente

- Zorgplicht: voorzien in adequate onderwijshuisvesting
- (Vervangende) nieuwbouw en uitbreiding

Schoolbestuur

- Groot en klein onderhoud
- Exploitatie
- Inpandige aanpassingen

Middelen zijn **niet** geormerkt

- Gemeentefonds (algm. uitkering)

- MI-vergoeding

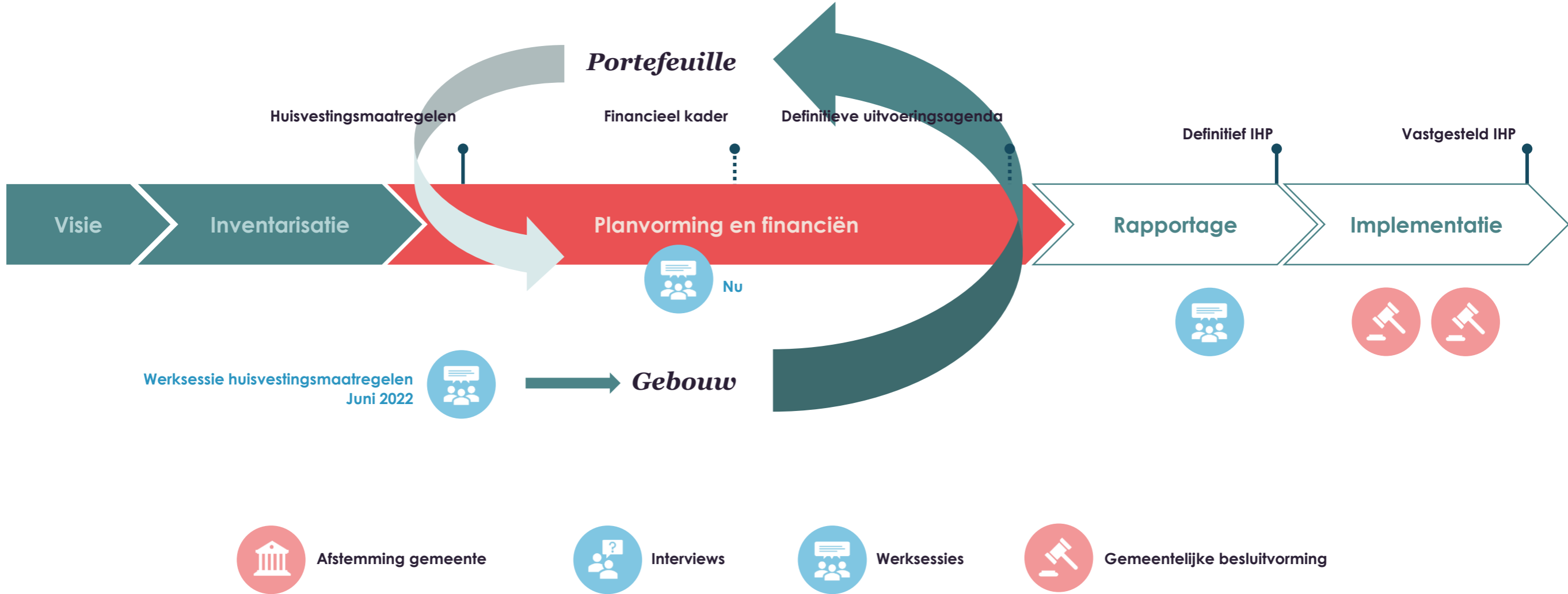
Wets- voorstel

- Levensduurverlengende renovatie

Een IHP...

- Wordt **wettelijk verplicht** voor gemeenten
- Stelt de **gezamenlijke visie en ambitie** van gemeente en schoolbesturen
- Geeft inzicht in de huidige staat van de onderwijshuisvesting
- Speelt in op uitdagingen en ontwikkelingen die eraan komen
- Vertaalt de visie en ambitie naar een **concrete uitvoeringsagenda** en een doorkijk op lange termijn
- **Financiële doorrekening** van investeringen en kapitaallasten

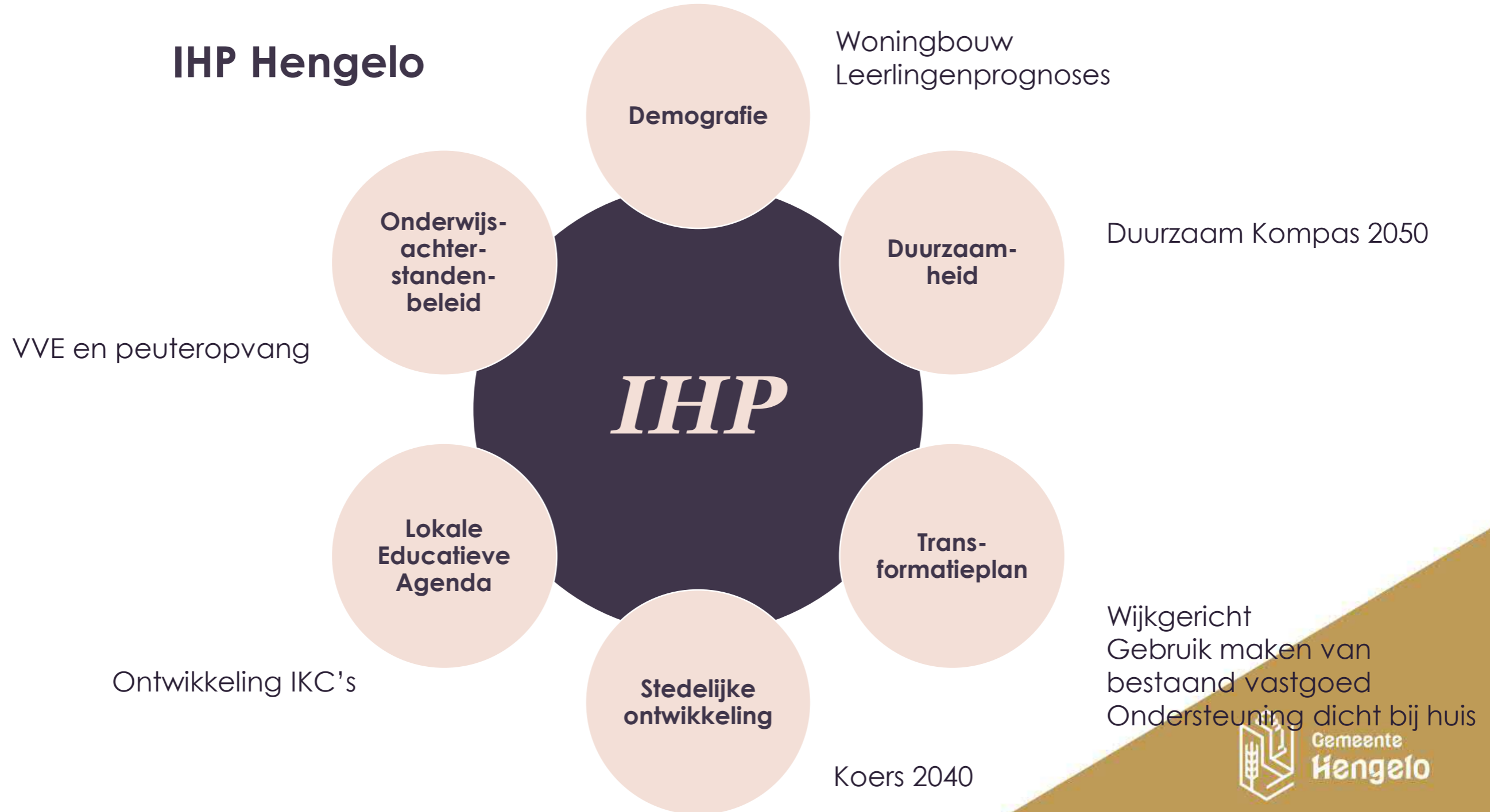
Proces IHP Hengelo

Proces IHP Hengelo

- Werksessies met schoolbesturen: aanvang september 2021
  - Visie & kwaliteitskader o.b.v. voor gemeente en schoolbesturen relevante thema's
  - Inventarisatie bestaande situatie: factsheet per schoollocatie met o.a. beoordeling functionaliteit, technische staat, capaciteit (m²) en duurzaamheid
  - Tussenstap zomer 2022 tot heden: ontwikkeling vier scenario's
    - Januari 2022: Raad heeft aangegeven geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een politieke markt over het kwaliteitskader te organiseren.
- Mei 2022: Kwaliteitskader (inhoud, duurzaamheid en wet- en regelgeving) vastgesteld door college en toegestuurd aan de raad met begeleidende brief. Het IHP is in de beleidsbegroting van 2021, 2022 en 2023 genoemd.

IHP Hengelo

Effect van investeren op de gemeentelijke begroting

- Algemeen:
  - Extra uitgaven aan kapitaalslasten zijn structureel, moeten ook structureel binnen het begrotingsaldo passen.
  - Geen gebruik van reserves of andere incidentele middelen (BBV).
  - Vermindering financiële wendbaarheid door hoger % kapitaalslasten.
- Voor het IHP Onderwijs:
  - Per scenario moet de financiële impact op ons huishoudboekje worden bepaald, rekening houdende met:
    - Eventuele bijdragen van derden voor gezamenlijke ambities
    - De afloop van de huidige kapitaalslasten voor onderwijshuisvesting door afschrijving, sloop of afstoten
  - Met als resultaat een behapbare en betaalbare investeringsplanning, met goede afspraken over fasering en herijking.

De opgave in Hengelo

- 60% van de onderwijsgebouwen in Hengelo is ouder van 40 jaar
- 17.000 m² bvo leegstaande onderwijsruimte (exclusief gebruik door kinderopvang en zorg)
- Klimaatakkoord Parijs: in 2050 reduceren we de CO₂-uitstoot met 95% t.o.v. 1990
- Verbeteren binnenklimaat van scholen
- Interdepartementaal Beleidsonderzoek Onderwijshuisvesting
- Manifest onderwijshuisvesting: PO-raad, VO-raad en Bouwend Nederland (1 december in Tweede Kamer)
- Inclusiever onderwijs en passend onderwijs: samenwerking (en ruimtebehoefte) kinderopvang en zorgfuncties in en nabij scholen

ADVISEURS

Kwaliteitskader

Huisvestingsmaatregelen

Ambitie nieuwbouw

- Energieneutraal Gebouw
- Frisse Scholen klasse A

Levensduurverlengende renovatie

- Minimaal +25 jaar
- Bijna Energieneutraal Gebouw
- Frisse Scholen klasse B

Leegstand wordt zoveel mogelijk opgelost.

Verduurzaming

In 2050 zijn alle schoolgebouwen van Hengelo energieneutraal en gasloos.

Financiering

Gemeente en schoolbesturen financieren gezamenlijk

- Businesscase: Total Costs of Ownership.
- Binnen mogelijkheden van huidige wetgeving.

Overig

- Leerlingenprognoses o.b.v. demografische ontwikkelingen en vastgestelde woningbouwprogramma's
- Doorkijk tot 2050, elk vier jaar herijkt. Leerlingenprognoses elke 2 jaar herijkt.
- Gevolgen terug te leveren locaties niet meegenomen, biedt wel kansen voor herontwikkeling.
- De gebruikswaarde en functionaliteit van een schoolgebouw zo optimaal mogelijk afstemmen op de te huisvesten doelgroepen.

Verduurzamen van onderwijshuisvesting

Vier scenario's

Met vier abstracte portefeuillescenario's simuleren we de impact op de leegstand, CO₂-uitstoot, leeftijd en investeringen

Voorkeursscenario dient als **financieel kader** voor verdere uitwerking IHP.

De scenario's helpen om de volgende vragen beantwoord te krijgen:

- Wat moeten we als gemeente (wettelijke zorgplicht)?
- Wat willen we als gemeente (ambitie)?
- Wat kunnen we als gemeente realiseren (o.a financiële mogelijkheden)?

Scenario 1

Enkel voorzieningen die vanuit de gemeentelijke zorgplicht anno nu m.b.t ruimtegebrek nodig zijn, worden uitgevoerd.

15 schoollocaties
aangepakt

Financiën

€ 30.000.000,-

Investering op basis van BENG, Frisse Scholen klasse B en stichtingskosten, exclusief indexering

€ 32.000.000,-

Investering op basis van ENG, Frisse Scholen klasse A en stichtingskosten, exclusief indexering

€ 1.093.000,-

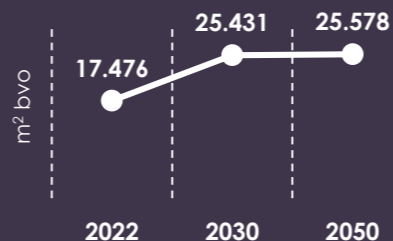
Maximale kapitaallast (bereikt in 2038)

€ 1.206.000,-

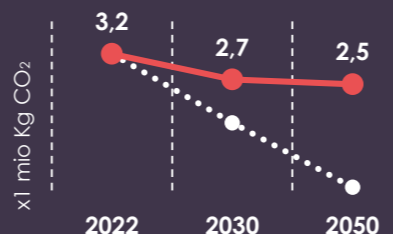
Maximale kapitaallast (bereikt in 2038)

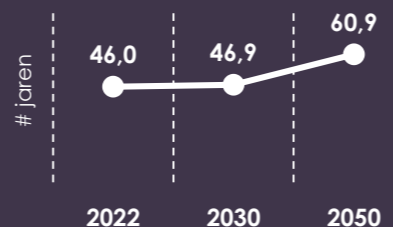
Ruimtesaldo

CO₂-uitstoot x 1.000.000

Gemiddelde leeftijd

Positief

- Met scenario 1 voldoet de gemeente aan haar wettelijke zorgplicht anno nu m.b.t ruimtegebrek
- Scenario 1 is financieel gezien het meest voordelig
- De meeste ingrepen vallen relatief vroeg in de uitvoeringsagenda; het scenario is daarmee 'snel' afgerond (geen ruimte voor nieuwe knelpunten)

Negatief

- Met scenario 1 worden de ambities uit het Klimaatakkoord niet behaald
- Om de klimaat-ambities wel te behalen is van 2040 tot 2050 jaarlijks circa € 14.000.000,- nodig
- Enkele schoolgebouwen zijn oud en vragen, buiten de zorgplicht, om een ingreep. Met scenario 1 wordt daarin niet voorzien
- Het ruimtesaldo stabiliseert, weliswaar met een overschot (leegstand) van circa 26.000 m² BVO
- De gemiddelde leeftijd van schoolgebouwen in de portefeuille stijgt van 46,0 naar 60,9 jaar

Dit scenario voldoet niet aan de doelen in het kwaliteitskader.

Scenario 2

Gebouwen worden zoveel mogelijk in stand gehouden en alleen bij ernstige gebreken (leeftijd, technisch, functioneel of ruimtelijk) gerenoveerd of vernieuwd (te verwachten zorgplicht).

20 schoollocaties aangepakt

Financiën

€ 52.000.000,-

Investering op basis van BENG, Frisse Scholen klasse B en stichtingskosten, exclusief indexering

€ 57.000.000,-

Investering op basis van ENG, Frisse Scholen klasse A en stichtingskosten, exclusief indexering

€ 1.945.000,-

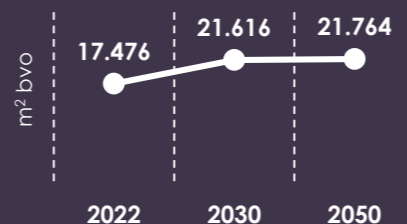
Maximale kapitaallast (bereikt in 2038)

€ 2.162.000,-

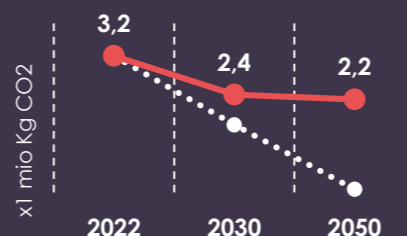
Maximale kapitaallast (bereikt in 2038)

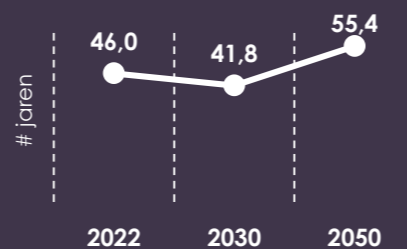
Ruimtesaldo

CO₂-uitstoot x 1.000.000

Gemiddelde leeftijd

Positief

- De gemeente voldoet aan haar zorgplicht. Schoolbesturen en gemeente vernieuwen gebouwen met ernstige gebreken

Negatief

- Met scenario 2 worden de ambities uit het Klimaatakkoord niet behaald
- Om de klimaat-ambities wel te behalen is van 2040 tot 2050 jaarlijks circa € 11.000.000,- nodig
- Het ruimtesaldo stabiliseert, weliswaar met een overschot (leegstand) van circa 22.000 m² BVO
- De gemiddelde leeftijd van schoolgebouwen in de portefeuille stijgt van 46,0 naar 55,4 jaar
- Scenario 2 vraagt hogere investering ten opzichte van scenario 1, à €25.000.000,- extra (ENG)

Dit scenario voldoet niet aan de doelen in het kwaliteitskader.

Scenario 3

Extra maatregelen worden ingezet om de vastgoedportefeuille te verjongen.

39 schoollocaties aangepakt

Financiën

€ 117.000.000,-

Investering op basis van BENG, Frisse Scholen klasse B en stichtingskosten, exclusief indexering

€ 131.000.000,-

Investering op basis van ENG, Frisse Scholen klasse A en stichtingskosten, exclusief indexering

€ 4.925.000,-

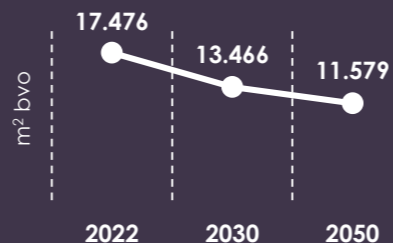
Maximale kapitaallast (bereikt in 2043)

€ 5.503.000,-

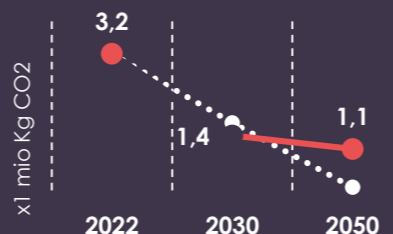
Maximale kapitaallast (bereikt in 2043)

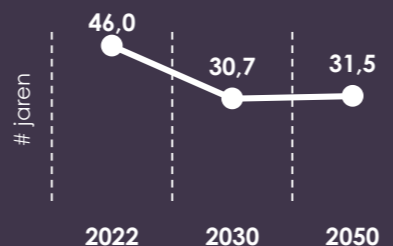
Ruimtesaldo

CO₂-uitstoot x 1.000.000

Gemiddelde leeftijd

Positief

- De gemeente voldoet aan haar zorgplicht. Schoolbesturen en gemeente realiseren samen extra kwaliteit
- Scenario 3 biedt mogelijkheden om wensen vanuit de Strategische Huisvestingsplannen van schoolbesturen te vervullen (bv. samengaan van dependances, inhoudelijke samenwerking)
- De leegstand binnen onderwijsgebouwen wordt actief teruggedrongen naar 11.500 m² BVO
- De CO₂-uitstoot wordt actief teruggedrongen naar 1,1 miljoen kilogram
- De gemiddelde leeftijd van schoolgebouwen wordt actief teruggedrongen van 46,0 naar 31,5 jaar

Negatief

- Scenario 3 vraagt een aanzienlijke investering ten opzichte van scenario 2, à €74.000.000,- extra (ENG)
- Met scenario 3 worden de ambities uit het Klimaatakkoord niet behaald
- Om de klimaat-ambities wel te behalen is van 2040 tot 2050 jaarlijks circa € 3.500.000,- nodig

Dit scenario voldoet op hoofdlijnen aan de doelen in het kwaliteitskader.

Scenario 4

De CO₂-uitstoot wordt zoveel mogelijk gereduceerd. Voorzieningen worden getroffen om de huisvesting technisch, ruimtelijk en functioneel zo goed als mogelijk aan te laten sluiten op het onderwijs.

47 schoollocaties
aangepakt

Financiën

€ 151.000.000,-

Investering op basis van BENG, Frisse Scholen klasse B en stichtingskosten, exclusief indexering

€ 166.000.000,-

Investering op basis van ENG, Frisse Scholen klasse A en stichtingskosten, exclusief indexering

€ 6.642.000,-

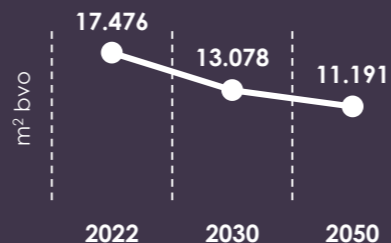
Maximale kapitaallast (bereikt in 2049)

€ 7.256.000,-

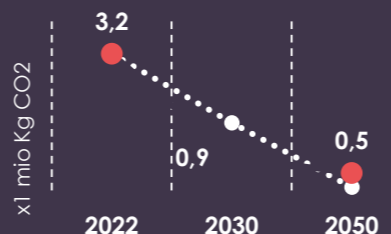
Maximale kapitaallast (bereikt in 2049)

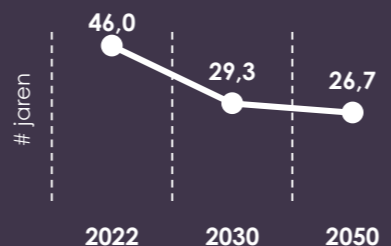
Ruimtesaldo

CO₂-uitstoot x 1.000.000

Gemiddelde leeftijd

Positief

- De gemeente voldoet aan haar zorgplicht. Schoolbesturen en gemeente realiseren samen toekomstbestendige onderwijsgebouwen
- Scenario 4 biedt mogelijkheden om wensen vanuit de Strategische Huisvestingsplannen van schoolbesturen te vervullen (bv. samengaan van dependances, inhoudelijke samenwerking)
- De leegstand binnen onderwijsgebouwen wordt actief teruggedrongen naar 11.000 m² BVO
- De CO₂-uitstoot wordt actief teruggedrongen naar 0,5 miljoen kilogram
- De ambities uit het Klimaatakkoord worden bij benadering behaald
- De gemiddelde leeftijd van schoolgebouwen wordt actief teruggedrongen van 46,0 naar 26,7 jaar

Negatief

- Scenario 4 vraagt een hogere investering ten opzichte van scenario 3, à €35.000.000,- extra (ENG)

Dit scenario voldoet aan de doelen in het kwaliteitskader.

Reflectie schoolbesturen

- Wat betekent elk scenario voor de schoolbesturen?
- Wat is het belang van adequate onderwijshuisvesting voor leerlingen en leerkrachten?
- Waarom is verduurzaming belangrijk voor de schoolbesturen?

Voorstel vervolg IHP Hengelo

- Twee beeldvormende markten
  - Eerste politieke markt focus op ambitie van de raad
  - Tweede politieke markt inzoomen op de scenario's
- Eén oordeelsvormende politieke markt
  - Voorkeur voor één van de scenario's
- Proces met schoolbesturen:
  - Binnen financiële kaders komen tot één uitvoeringsagenda (maatregelen per schoollocatie, gekoppeld aan een jaartal van uitvoering)
  - Definitieve financiële doorrekening investeringen
  - Conceptrapport inclusief uitvoeringsagenda

Vragen aan de Raad

1. Wat wilt u het college meegeven, voorafgaand aan de tweede politieke markt?
2. Wat heeft u nodig om u t.z.t. uit te kunnen spreken over het IHP Onderwijs c.q. de keuze voor één van de scenario's.